

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales,
Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas
Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares:
Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLIX. Quando juspatronatus relictum fuit Consulibus, vtrùm
præsentatio debeat fieri collegialiter, an verò fieri possit per singulos
separatim? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

CAPVT CLIX.

Quando iusparronatus relictum fuit Consulibus, utrum presentatio debeat fieri collegialiter, an vero fieri possit per singulos separatim. De presentatione infantis ad beneficium, utrum per eam patronus privetur iure presentandi? Et quando patronus presentans indignum privetur iure suo pro illa vice, & utrum per simplicem nominationem? Et quomodo differant nominatio, & presentatio? Et quando, ac quomodo Episcopus possit uti gratificatione.

S V M M A R I V M.

- 1 Iusparronatus si pluribus Consulibus competat, utrum possint separatim presentare; an vero debeant conjunctim id facere, & coadunati.
- 2 Observantia attendenda est quando agitur de presentatione simul, vel separatim facienda.
- 3 Quando plures patroni presentant uti singuli, possunt separatim presentare.
- 4 Si unus ex pluribus patronis requirat coadunationem aliorum, non debet denegari, quamvis illis ius competat singulariter.
- 5 In dubio ius presentandi competit potius uti singulis, quam collegialiter.
- 6 Iusparronatus non competit Consulibus iure collegii.
- 7 In iusparronatus relicto Consulibus, singulorum persona consideratio censetur.
- 8 Presentatio facta de persona infantis nulla est.
- 9 Patronus presentans infantem, amittit ius presentandi pro illa vice.
- 10 In quibus casibus patronus tam Ecclesiasticus, quam laicus amittit ius presentandi, ob presentationem factam de indigno, vel non idoneo.
- 11 Patronus presentando eum, qui non est Clericus, aut mulierem, vel infantem, amittit ius presentandi pro illa vice.
- 12 Presentatio facta contra legem foundationis, est nulla.
- 13 Presentatio, qua sit per patronum, videtur quaedam species electionis, sed impropria.
- 14 Presentatio facta contra formam foundationis, cum sit nulla, non privat patronum iure presentandi pro illa vice, nisi presentatio sit culposa.
- 15 Simplex nominatio non adimit facultatem variandi in electione, vel presentatione.
- 16 Incapax tempore nominationis sufficit quod sit incapax tempore presentationis.
- 17 Poena privationis non est extendenda ad casus non expressos.
- 18 Mandatum ad presentandum non effectuum, nullius est considerationis.
- 19 Quando voces sunt aequales, & merita aequalia, Episcopus potest uti gratificatione.
- 20 Quando unus est majoris meriti, quam alius, Episcopus tenetur illum instituere; alias potest appellare.

Cum iusparronatus cujusdam Capellanæ ad Consules certi loci pertineret, quilibet ex tribus separatim suam nominationem fecit: & Primus quidem, Thomam; Secundus, Michaelens;

Tertius, Bonifacium infantem, & deinde variando, Ludovicum ejusdem Bonifacii fratrem presentavit, seu nominavit: ultimo vero loco, idem Tertius Consul approbavit, & tertio nominavit dictum Thomam, quem primus Consul nominaverat: & ideo dubitatum fuit, quis ex nominatis meliora jura foveret.

Concludebant aliqui ex Dominis consulentibus in patria Linguae Occitanæ, nullam ex tribus nominationibus, seu presentationibus subsistere posse, ex eo quod Consules debebant insimul convenire, non autem separatim presentare: neque sufficiebat quod primus Consul tam proprio, quam aliorum Consulum nomine presentantem fecisset, sed debebant intervenire voces majores partis patronorum: l. si duo ex tribus, & l. inter partes, ff. de re judic. Roch. de Curt. in tract. de iurpatronat. verbo, Honor. ficum, n. 90. & 94.

Hanc tamen resolutionem ego simpliciter approbare non potui, nisi probaretur consuetudo Consulum collegialiter nominandi, seu presentandi, cum in his consuetudo potissimum sit attendenda. Lambettin. de iur. patronatus, 2. p. 2. lib. 2. art. 8. n. 8 fol. 140. vers. limitat tamen ipse Rychius, ubi alios allegat. Idem Lambettin dicto lib. 2. part. 1. q. 2. art. 9. n. 2. & art. 8. num. 8. vers. quæ tamen dicit limitanda, dicto fol. 140. Vivian. de iurpatronat. lib. 8. cap. 2. n. 13.

Cessante autem consuetudine, aut ea non probata, existimo non esse necessarium ut intererat coadunatio trium Consulum ad faciendam presentationem: cum generalis sit regula, quod quando plures patroni presentant tanquam singuli, possunt separatim presentare, nec opus est ut omnes patroni vocentur: per text. l. per fundum, ff. de iur. iustic. pradior. & l. finalis, communia presentum, Lambettin loco citato, vers. movetur etiam, & in praxi iur. patronatus, decis. 177. Vivian. de iurpatronat. lib. 8. cap. 2. n. 5. & n. 10. Quamvis autem dicat cautius esse si simul patroni conveniant, quodam Doctores Gallos præfati Domini consulentes allegabant, qui existimant, si ex pluribus patronis unus petat ut alii congregentur, omnes cogendos esse ad congregandum: & allegabant doctrinam ad regulam de infirmis, n. 5. vers. quia si sint plures patroni, juncto sumario d. n. 53. in secunda illius parte. Dicit vero Consules non habent iusparronatus collegialiter, cum non faciant collegium: in dubio ius presentandi præsumitur potius competere uti singulis, quam uti universis: Felin. in cum omnes, sub n. 29. de constitutionibus, & Castr. de Grass. dec. 1. de iurpatronat. n. 2. & dec. 2. n. 2. Lambettin. dicto art. 8. n. 14. & cum nullum extet signum universitatis, vel collegii in persona trium Consulum, non potest dici quod iusparronatus ad illos spectet iure collegii: Abb. in cap. dilecti, n. 1. de excessib. prelat. Castr. de Grass. dicta dec. 2. n. 2. in fine.

Et hoc multo magis confirmatur ex eo, quod iusparronatus datum fuit Consulibus, non censetur relictum ipsi communitati, seu universitati, in qua consistit collegium: sed solum ipsi Consulibus pro tempore existentibus, ut ipsi soli debeant presentare. Bald. in l. si quis 48. §. in causis, n. 19. C. de Episcop. & cleric. Rot. dec. 574. n. 8. p. 1. divers. Duran. dec. 285. n. 123. Rot. dec. 144. n. 8. p. 1. recent. Cum igitur Consules principaliter fuerint considerati ratione officii quod exercent, sequitur in iure presentandi illos non uti collegium, sed particulariter in fundatione fuisse consideratos. Et sic quilibet potest suam presentationem facere.

facere separatim, absque condonatione aliorum.

8 Deveniendum igitur fuit ad alias rationes, nempe examinando singulas præsentationes separatim. Vnde incipiendo à præsentatione facta per tertium Consulem, non solum nulla est, cum facta fuerit de persona infantis septennii minoris, cum tamen tam ex Concilio Tridentino sess. 23. de reform. c. 6. quod requirit ætatem quatuordecim annorum, ad obtinendum quodlibet etiam simplex beneficium, quam ex juris communis dispositione, saltem requiratur ætas septem annorum: Gloss. in cap. si eo tempore, in verbo, etatem, & ibi DD. de rescriptis. c. 6. & per consequens, cum dictus nominatus non esset clericus tempore nominationis, nec talis esse potuerit tempore præsentationis, quia erat in ætate infantili constitutus, dicta præsentatio nulla est.

9 Et præterea si dictus tertius Consul ultra nominationem processit etiam ad actualem præsentationem coram Episcopo, amiserit jus præsentandi pro illa vice. Quod ut melius ostendatur, cum Vivianus hanc controversiam non satis explicasse videatur, in dicto tractatu de iure patronatus. lib. 9. cap. 7. n. 68. & sequenti fieri debet differentia inter patronos Ecclesiasticos, & laicos. ¶ Ecclesiastici siquidem indignum præsentantes, aut minus idoneum, privantur ea vice facultate præsentandi, cum dicantur eligere, Vivianus ibidem n. 67. In laicis verò distinctio hæc adhibenda est: Aut enim præsentant indignum, veluti crimine aliquo notatum; & tunc privantur facultate nominandi pro illa vice: aut verò minus idoneum, & hoc casu non privantur iure præsentandi, etiam pro illa vice, sed possunt variare, & alium nominare, dummodo hoc faciant intra quadrimestrem, dummodo incipias non proveniat ex eo, quod præsentatus non habet qualitates requisitas ex fundatione, veluti si non esset Sacerdos, sed puer; & sic evidens & culposa fuisset contraventio, cum sacerdotium requireretur tempore præsentationis, ex tenore ipsius fundationis. Quod autem diximus; patronum laicum privati præsentando indignum, intelligi debet quando præsentavit scienter: nam si indignum præsentaverit ignoranter, non privatur, sed intra quadrimestrem variare potest: ita distinguit Lambertinus in dicto tractatu, 1. parte, lib. 3. quest. 10. eandemque differentiam inter patronum Ecclesiasticum & laicum, in hac materia proponit Ioan. Baptista Cost. in tract. de facti scientia, centur. 1. distinct. 90. & Didac. Spino in specul. testamenti. gloss. 4. num. 86. & sequentibus.

11 Videndum igitur est, utrum iste Tertius Consul amiserit jus præsentandi, præsentatione facta de infante, & sic de eo qui non erat clericus: & Lambertinus loco citato, nempe prima parte lib. 2. in 4. articulo 10. quest. princip. numero 42. in fine, versic. Et idem dicerem, manifestè censuit præsentantem laicum privati iure præsentandi pro illa vice, cum injuriam faciat Ecclesie, & aliorum gratia sibi concessa, volendo laicum spiritualibus præficere, cum laicis prohibitum sit tractare spiritualia: & numero 23. idem dicit de eo qui præsentaret mulierem, quia conferretur id ludibrio factum esse: quod eadem ratione locum habere debet in præsentante infante. Verum ibidem existimat, etiam indignum in hac materia dicendum esse, quando præsentatio fit contra dispositionem testatoris, veluti si præsentari debeat Sacerdos, & præsentaretur puer, tunc enim præsentans abuteretur concessionem sibi facta à fundatore: ut per eum dicto nu-

Sanlegerii Tom. II. Pars I.

mero 13. versic. Et idem dicerem si ex dispositione: quod nos etiam mox dicebamus; cuius tamen sententia in hoc ultimo capite non transit sine difficultate: ¶ nam quando præsentatio fit contra formam fundationis, est omnino nulla; & ideo propter eam patronos non privati facultate præsentandi, censuit Cost. in tractatu de facti scientia, centur. 1. distinct. 90. numero 24. qui ad hoc allegat Craver. cons. 63. numero 4. & 10. ubi concludit patronum, qui nulliter præsentavit, & contra formam fundationis, posse variare, & iterum præsentare; non cumulativè, propter nullitatem primæ præsentationis, sed recedendo in totum à præcedenti præsentatione: ad hoc etiam allegat Mascard. de probat. conclus. 1217. numero 10. & sequentibus, quæ in libro meo est conclus. 1223. ubi solum dicit præsentantem scienter indignum, privari potestate præsentandi pro illa vice, & præsentantem præsumi scire qualitates præsentari: allegat etiam Castrensis cons. 46. numero 3. vol. 1. ubi tamen non loquitur de præsentatione, sed de electione: ¶ quanquam præsentatio, quæ fit per patronum, videatur quædam species electionis; & disposita circa electionem, videantur etiam locum habere in præsentatione: ut docet Lambertinus in dicto tractatu de iure patronatus. lib. 2. part. 1. quest. 1. articulo 4. per totum, maxime numero 1. & 14. ubi ostendit quod patroni dicuntur largo modo eligere presbyterum, & quod iura loquentia de electione, plerumque procedunt in præsentatione: sed tamen fatetur quod istud procedit improprie, & largo modo; cum præsentatio, non electio, spectet ad patronos, ut in dicto articulo 4. §. 1. 2. ¶ Ego existimo doctrinam Lambertini posse concordari cum sententia Craveræ, & Costæ, nempe ut istorum sententia locum habeat generaliter, quando defectus formæ fundationis non erat adeo evidens & notorius: opinio verò Lambertini locum habeat in suo casu, in quo aderat non solum contraventio: sed etiam contemptus fundationis, quia præsentatus fuerat puer, cum tamen ex fundatione debuisset præsentari sacerdos. Cum igitur iste compatronus infantem, & sic notorie indignum (quia propter infantiam characteri clericali insigniri non poterat) præsentasset, clarum est ipsum privatum fuisse iure præsentandi pro illa vice, & per consequens ejus variationem, & novam præsentationem admitti non potuisse.

Si tamen non fuisset deventum ad præsentationem, sed sola intervenisset nominatio, non videtur quod iste compatronus privatus fuerit iure suo; cum talis nominatio valde differat à præsentatione, & in ea facilius admittatur variatio patroni quando non est deventum ad actum præsentationis; sicut dicitur de electione, in qua simplex nominatio non admittit facultatem variandi: Vivianus de iure patronatus. lib. 5. capite 1. numero 50. ita à simili simplex nominatio per patronum non est attendenda: ¶ Quia antequam illa superiori præsentetur, non tribuit aliquod jus in re, nec ad rem, & ideo sufficit ut nominatus sit capax tempore præsentationis, licet incapax, vel inhabilis sit tempore nominationis: Garc. de benef. parte 7. capite 1. num. 53. & sequentibus. ¶ Non enim debemus extendere privationis pœnam ad casus in iure non expressos; nec per consequens ad simplicem nominationem: Lambertinus de iure patronatus. lib. 2. part. 1. quest. 10. articulo 4. numero 27. fol. 110. Et licet forsitan in instrumento

H 3 nomina

nominationis fuisset inferum mandatum ad præsentandum, hoc non sufficit ad privandum patronum jure suo, cum non fuerit deventum ad actuale præsentationem, & mandatum non effectuum nullius sit considerationis: Lambertin. in dicto tractat. lib. 2. part. 2. in prima questione principali, art. 2. 1. & 2. num. 1. Posito igitur quod iste tertius Consul devenit ad actuale præsentationem coram Episcopo, præsentatio fuit nulla, nec amplius vocem habere potuit pro hac vice.

Deveniendū ad vocem secundi Consulis, cum illa sit destituta auxilio alicujus ex compactionis, non potuit obligare Episcopum ad instituendum illum, quem iste Secundus præsentavit; poterit tamen uti gratificatione in concursu Primi & Secundi Consulis, quorum duorum duntaxat voces sunt considerandæ, ob exclusionem Tertii, qui indignum præsentavit, ut probavimus sup. cap. 18. p. 1. n. 33. & cui gratificationi locus est quando voces sunt æquales, & merita æqualia: nam si unus sit alio dignior, & majoris meriti, Episcopus tenetur illum instituere, nec locus est gratificationi: & si minus dignus fuerit institutus, dignior appellare potuit: teste Barbof. de Episcop. part. 3. allegat. 7. 2. n. 199. 200. & 201.

Denique quoad primum Consulem, ejus etiam vox erat solitaria, & sic duæ aderant voces, vel ad summum tres diversæ, ideo locus fuit gratificationi, ut dictum est; & nisi præsentatus à primo Consule doceret se majoris esse meriti: quia esset de familia fundatoris, & doctior, aliaque concurrerent qualitates, de quibus Barbof. de Episcop. allegat. 7. 2. n. 202. & sequentibus. Hoc enim casu, Episcopus non debuisset gratificari, imò tenebatur illum instituere, ut dictum est; alioquin exclusus potest appellare ab institutione minus digni

CAPVT CLX.

De simonia tam in foro conscientie, quàm in foro exteriori judicanda, dum eodem tempore resignatio ex una parte, & venditio prædiorum pretio excessivo intervenit. Et de conventionione ante resignationem facta, à qua partes recesserunt re integra, vel quæ fuit adimpleta tantum ex una parte, utrum ex ea incurratur pœna censurarum, & amissionis beneficiorum obtentorum, vel obtinendorum? Et utrum sola simonia conventionalis, maximè confidentialis, subiaceat dictis pœnis? Et de resignatione nulliter facta in favorem coram Legato, completa, vel incompleta.

SUMMARIUM.

- 1 Simonia judicium in foro conscientie dependet ex anima, & intentione partium.
- 2 Promittens si est rem temporalem pro beneficio, incidit in crimen simoniae, propter cooperationem ad peccatum, idque in foro conscientie.
- 3 In foro exteriori si est intentio non excusat, quia in eo judicatur tantum de externis.
- 4 De triplici simonia, mentali, conventionali, & reali.
- 5 Simonia recipit suam formalitatem à conventionione,

ita ut res mala sine conventionione præcedenti non inducat simoniam, & contra res bonas, promissa pro beneficio per conventionem præcedentem, illam inducat.

- 6 Simonia conventionalis efficitur realis per receptionem pretii, vel partis ipsius.
- 7 Qui fecit chirographum promissionis rei temporalis resignanti, non incidit in simoniam, si promissa dictus illud laceravit re integra.
- 8 Conventio simonica secundum multorum sententiam non nocet, si non fuit deducta ad effectum.
- 9 Contrarium multi verius esse existimant quia simonia committitur tam promittendo, quam recipiendo.
- 10 Proponuntur varii casus, in quibus simonia incompleta nocet, aut non nocet, ad privationem beneficii.
- 11 Quando agitur de simonia confidentiali, illa dicitur completa per solam promissionem, & ex ea sola infligitur pœna privationis.
- 12 Secundum sententiam aliquorum non induitur privatio beneficiorum obtinentium, sed solum obtinendorum.
- Sed contra infra num. 14.
- 13 Si nihil intervenerit nisi solus tractatus, non incurruntur pœne simoniae.
- 14 Verus est, ex sola simonia conventionali induci privationem, & inhabilitatem, si resignatus solus quanta fuerit, præstet juxta constitutionem apostolicam, idque tam quoad beneficia obtenta, quam in futurum obtinenda.
- 15 Constitutiones Pauli II. & Pii V. sunt contra Gallia, quoad pœnas contra simoniam tunc conventionalem.
- 16 Venditio facta resignanti pretio excessivo non argumentum simoniae.
- 17 Simoniacus potest rehabilitari ad idem, vel ad beneficia, per summum Pontificem, aut titum in Legatione.
- 18 Resignans in favorem coram Legato, licet nullatenus amittit titulum & possessionem si deventum fuerit ad traditionem & possessionem resignatarii.

Proponebatur in facto Franciscum Prioratum quem obtinebat, resignasse: eodemque tempore quoddam sui patrimonii prædium, pretio excessivo, vendidisse, præcedente pacto faciendi venditionem: resignatarius tamen nunquam habuisse intentionem prædium illud sub illo pretio, sed tantum sub ejus vero & legitimo valore acquirendi, attamen pretii partem jam exsolvisse. Et ex his dubitabatur primò, utrum dictus resignatarius argui posset de simonia; & per consequens utrum beneficii sui jacturam incurreret. Secundò quibus remediis sibi consulere posset ad evitandam simonis pœnas, in utroque foro.

Ad primam quæstionem dixi, quod si negotium in foro poli decidendum sit, nullus melior poterit adeundus est quàm proprius ipsius resignatarii conscientia, qui magis scire debet utrum verè habeat mentem, & intentionem simoniam faciendi, aut ad aliquos actus procedendi, ex quibus simonia etiam posset: cap. tua nos 34. de simon. versic. licet amari, ubi dicitur quod licet pacto simonica non appareat, si tamen intentio ocula fuerit, non aliter quàm sub illa conditione beneficium dimittendū, incurratur vitium simoniae, quod etiam dixit Bonacina in tract. de simon. q. 1. §. 2. n. 1.

Quamvis autem secundum multorum opinionem